

ضرورت آموزش کارآفرینی به کودکان

دکتر بتول سبزه

افزایش

مهارت‌ها برای برقراری ارتباط با دیگران در جامعه نمود پیدا کرد. امروزه در اکثر کشورهای دنیا آموزش کارآفرینی جای خود را در برنامه‌های مدارس و مهدکودک‌ها باز کرده است. از جمله در برخی کشورها نظیر فنلاند، لوگزامبورگ، نروژ و اسپانیا اقدامات آشکاری در برنامه‌های ملی برای آموزش کودکان پیش‌دبستانی و دبستانی انجام شده است. اغلب اقدامات در زمینه آموزش کارآفرینی با این قصد شکل گرفته‌اند که این برنامه‌ها بتوانند به شیوه‌های مختلف انگیزه کودکان را جهت یادگیری فعال بالا ببرند و برخی از ویژگی‌های شخصیتی از قبیل خلاقیت، ابتکار و نوآوری را در آن‌ها گسترش دهند. لذا با توجه به اینکه کارآفرینی چیزی نیست که یک‌باره و ناگهانی در ذهن کسی ایجاد گردد بلکه نتیجه فرایندی است که باید از ابتدای کودکی آغاز شود و به تدریج در دوره‌های بالاتر تکمیل گردد، به اختصار، مواردی دال بر ضرورت آموزش کارآفرینی به کودکان پیش‌دبستانی ذکر می‌شود.

کلیدواژه‌ها: کارآفرینی، خلاقیت، مسئولیت‌پذیری

مقدمه

در حال حاضر کاربرد واژه کارآفرینی بسیار گسترده است و بر همگان آشکار شده است که کارآفرینی فقط به حوزه کسب و کار منحصر و محدود نمی‌شود بلکه در خارج از قلمرو آن نیز، در زمینه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی آموزشی مطرح شده و تعاریف مختلفی از مقوله کارآفرینی ارائه شده است (صمدآقایی، ۱۳۹۰: ۱۵) که در آن‌ها فقط اشتغال‌زایی یا ایجاد کسب و کار مطرح نیست بلکه افزایش، بهبود و توسعه نگرش‌ها، مهارت‌ها و توانایی‌های افراد در نظر می‌باشد. (مک فرسون ۲۰۰۳، به نقل از پرهیزکار و همکاران، ۱۳۸۳: ۱۰). از میان تعاریف مختلف کارآفرینی آنچه در رابطه با کارآفرینی کودکان در پیش از دبستان و دبستان مطرح است، تعاریف ارائه شده از دیدگاه روان‌شناسان است که در آن ویژگی‌های کارآفرینان مورد تأکید قرار گرفته است. بیشتر صاحب‌نظران از جمله رایلی ۲۰۰۱، مک کلند ۱۹۶۱ اغلب خصوصیات مشابهی چون اعتمادبه‌نفس، خلاقیت، انگیزه پیشرفت و پذیرش مسئولیت شخصی را به‌عنوان ویژگی‌های مورد نیاز کارآفرینان ذکر کرده‌اند. ویژگی‌های ذکر شده طبق اطلاعیه کمیسیون اروپا در سال ۲۰۰۶ مبنی بر «پرورش بینش کارآفرینانه از طریق آموزش و یادگیری»^۴، باعث شکل‌گیری رویکردهای آموزشی جدید و ضرورت آموزش مهارت‌های بنیادین کارآفرینی از طریق برنامه‌های درسی به کودکان برای توسعه و افزایش خلاقیت در آن‌ها، افزایش اعتمادبه‌نفس جهت انجام وظایف محوله و

ضرورت آموزش کارآفرینی به کودکان

همه والدین می‌دانند که یادگیری خواندن، نوشتن و ریاضیات برای فرزندان شان ضروری و مهم است اما موضوعات مهم دیگری نیز وجود دارند که می‌توانند به‌طور مؤثری کودکان را برای زندگی آینده آماده کنند و از جمله آن‌ها کارآفرینی است. کارآفرینی می‌تواند مهارت‌های مختلفی را که لازمه پیشرفت زندگی کودکان است به آن‌ها بدهد. حتی اگر آن‌ها در بزرگسالی هم کارآفرین نشوند، مهارت‌های آموخته شده در این زمینه به بهبود زندگی آن‌ها کمک خواهد کرد. در این رابطه، گستین^۵ (۲۰۱۱) هشت دلیل برای آموزش کارآفرینی به کودکان و نتایجی را که کودکان از یادگیری کارآفرینی به دست می‌آورند، بیان کرده است که به شرح زیر می‌باشند.

● **رشد خود یا اعتماد به نفس:** کودکانی که آموزش‌های کارآفرینی را دریافت می‌کنند، اعتماد لازم را در خود پرورش می‌دهند و برای انجام دادن کارهای مختلف منتظر لطف و کمک دیگران نمی‌نشینند. در واقع، آن‌ها در صندلی رهبری قرار می‌گیرند.

● **خودکنترلی و اداره زندگی خود:** آموزش کارآفرینی به کودکان کمک می‌کند تا بتوانند بر آینده زندگی خود کنترل واقعی داشته باشند. با آموزش کودکان درباره اینکه چگونه خود را برای شروع و گرداندن یک زندگی و کسب و کار آماده کنند، در حقیقت آن‌ها را به توانایی مراقبت از زندگی خود و همچنین برآوردن نیازهای اقتصادی تجهیز خواهید کرد و این یک کنترل واقعی است.

● **رهبر بودن:** قدرت هدایت دیگران از مهارت‌های مهم در زندگی است. آموزش کارآفرینی مهارت‌های رهبری بسیار مطلوبی را در کودکان ایجاد می‌کند. آن‌ها می‌آموزند که چگونه خواسته‌ها و نظرات دیگران را در نظر بگیرند و هدایت کنند.

● **مسئولیت‌پذیری و خوداتکایی:** دیدن رابطه مستقیم بین سعی و کوشش و موفقیت در زندگی بسیار آسان است. این ارتباط کمک می‌کند تا کودک ارزش پذیرش مسئولیت را درک کند و در درازمدت این ویژگی را در خود پرورش دهد و به موفقیت برسد.

● **انگیزش:** نگاهی به اتاق خواب کودک خود ببیند و از خود پرسید که چه زمان طولانی‌ای صرف شده است تا به او بگویید آن را تمیز کند. او در این مورد انگیزه چندانی ندارد. آموزش کارآفرینی به کودکان باعث ایجاد انگیزه در آن‌ها می‌شود، زمینه را برای انجام دادن کارهای مختلف و دریافت بازخورد موفقیت یا عدم موفقیت آماده می‌کند و در صورت لزوم بر تلاش آن‌ها می‌افزاید.

● **مهارت‌های ارتباطی:** بسیاری از جوانان و نوجوانان در تلاش برای برقراری ارتباط با هرکس غیر از دوستان خود هستند. صحبت کردن با بزرگسالان معمولاً شامل اجتناب از تماس مستقیم چشمی و دادن پاسخ‌های کوتاه است. آموزش کارآفرینی راه بسیار خوبی برای بهبود مهارت‌های ارتباطی کودکان است. این تعامل منظم

به کودکان کمک می‌کند تا برخورد‌هایشان را با مردم - از همه نوع و نه فقط همسالان خود - بهبود بخشند، اعتماد به نفس خود را در هنگام برقراری ارتباط افزایش دهند و شاهد مستقیم نتیجه این تعامل خوب در زمینه‌های مختلف زندگی باشند.

● **مهارت حل مسئله:** آموزش کارآفرینی درک درستی از اهمیت حل مشکلات و روند آن به کودکان می‌دهد و توانایی آن‌ها را برای تجزیه و تحلیل عوامل مختلف و دستیابی به نتایج بهتر در زمینه‌های مختلف بهبود می‌بخشد.

● **تنظیم مهارت انتقال و تعمیم آموخته‌ها:** آموزش کارآفرینی این فرصت را برای کودکان فراهم می‌آورد تا موضوعات مختلفی مانند ریاضیات، علوم، تاریخ و زبان را که به صورت مداوم می‌آموزند، در زندگی واقعی به کار گیرند و از آن‌ها لذت ببرند. علاوه بر این، بسیاری از مهارت‌های ارتباطی نیز در آن‌ها توسعه پیدا می‌کند و در برخورد با افراد مختلف عملاً به کار گرفته می‌شود.

□□□

آموزش کارآفرینی به کودکان فقط برای راه‌اندازی کسب و کار نیست بلکه هر کودکی می‌تواند از یادگیری کارآفرینی مزایای مختلفی به دست آورد. به‌طور کلی، این آموزش‌ها می‌توانند از کودکان، رهبرانی قوی و سالم و حل‌کنندگان برتر مسائل و مشکلات در مراحل مختلف زندگی بسازند و کیفیت زندگی آن‌ها را بهبود بخشند. شروع کارآفرینی در کودکان متفاوت است. این شروع می‌تواند با شکل‌گیری انگیزه در آن‌ها همراه باشد و از کارهای ساده‌ای مانند تمیز کردن اتاق خود و علاقه‌مندی به انجام این کار شروع شود و به اغلب بخش‌های زندگی آن‌ها راه یابد. به این ترتیب، حس کوشش در کودکان ترغیب می‌شود و مسئولیت‌پذیری و خوداتکایی در فعالیت‌های آن‌ها نمایان می‌گردد. کسب این ویژگی شروعی خوب برای یک زندگی پرچالش اما سالم و موفق است.

پی‌نوشت‌ها

1. McPherson
2. Reilly
3. Commission of the European Communities
4. Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning.
5. Gastin

منابع

1. Commission of the European Communities (2006). Implementing the Community Lisbon Programme: Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning. Communication from the commission to the council, the European parliament, the European economic and social Committee and the committee of the regions. <http://eur-Lex.europa.eu>
2. Gastin, Mike. (2011) Eight Reasons to Teach your Child Entrepreneurship. available on www.MikeGastin.com. on 16 Jun.
3. پرهیزکار، مرتضی، قباد شیرازی و عطیه مقدم شهیدی؛ آموزش و تدریس کارآفرینی. سازمان همیاری اشتغال فارغ‌التحصیلان، جهاد دانشگاهی، تهران، ۱۳۸۲.